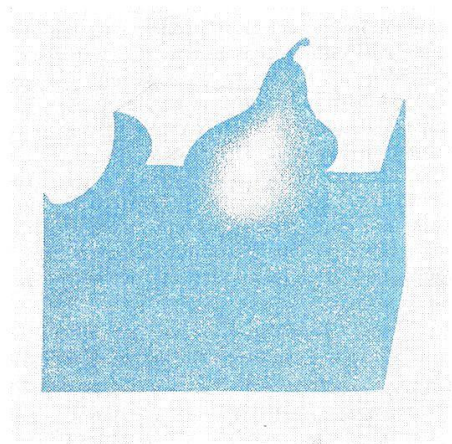

NOSTALGIJA ZA SAVOM I TRAVAMA

1. Da, pamtim te Krležine riječi. Nemam što posebno dodati pjesmi djetinjstva — pjesmi koja se piše od rođenja. Što se mene tiče, ja zaista još uvijek svijet gledam »dječjim pogledom«, a volio bih da je tako i u mojoj poeziji. Uvijek sam zarobljen tim pogledom. I čudim se još uvijek svemu oko sebe...

2. Koja riječ? Pa zavičaj je ta riječ. Djetinjstvo je zavičaj moje pjesme, a moj zavičaj je i taj sinonim o kojem Vi govorite. Čini mi se da još uvijek pišem (i živim) od izvora koji su u zavičaju, pa, prema tome, i u djetinjstvu. Da, još uvijek. Džon Milton je zapisao: »Po djetinjstvu se čovjek poznaje, kao po jutru dan.«

3. Jača je okrenutost prošlosti. Jer sjećanje može biti (poslužimo se Denikenom) i »sjećanje na budućnost«. A djetinjstvo, ako je o njemu riječ, sve je trajnije u budućnosti, prolazno u sadašnjosti — sve jače od prošlosti. U tim spekulacijama vremena pjesma se javlja kao imaginarna, ali itekako stvarna pozornica riječi sjećanja, riječi krvi, riječi djetinjstva. Moja je pjesma uvijek »proživljeno djetinjstvo«. Kao takva ona je i znak mašte.

Možda će ova pjesma poslužiti kao ilustracija:

NOSTALGIJA ZA SAVOM I TRAVAMA

*Kocka li se vjetar s mladim jabukama?
Kraj plotova trulih
da li je košena trava?
Da li se djed još uvijek s kosama
u voćnjacima umara?
Kao da slušam: šumi daleko voda Sava.
Brizga u obale. U uvale uranja.*

SNEGOVI DETINJSTVA

Okvir u kome sam rasla prvih svojih deset godina, okvir je kojim sve oko sebe merim. Lepotu svega merim tom prvo viđenom lepotom. Čast ljudsku merim uzorima već tada postavljenim. Lepotu i ispravnost jezika kojim se sada govori oko mene merim jezikom kojim su u mom djetinjstvu ljudi oko mene govorili: ako su melodije rečenice, akcentne celine, mesto naglasaka u pojedinih rečima, dužine samoglasnika drukčije nego u govoru kojim sam se u svom djetinjstvu služila, taj govor i taj jezik su mi tuđi. Tuđ mi je predeo koji nije brdovit, u kome nema potoka, u kome nema dovoljno one modrine iza koje žive tajne.

2. Prve reči koje mi padaju na um uz reč djetinjstvo su: začuđenost, ushićenje, žed saznavanja, potreba za nežnošću, zaštitom, snežni predeo, oaza, ogromnost neba, strah u noći, slutnje.

Sećajući se jednom svog djetinjstva napisala sam pesme *Detinjstvo* i *Snegovi djetinjstva*. Da ne bih svoje stihove parafrazirala, šaljem vam te dve pesme.

3. Više sam vezana za svoje djetinjstvo i više se njega sećam nego što mislim na djetinjstvo buduće i sadašnje dece. I u tom svom prvom delu života ne vidim sebe kao dete, već kao ljudsko biće u kome ima začeta svega onoga što danas čini moju ličnost.

SNEGOVI DETINJSTVA

*Snegovi djetinjstva, još živite u meni
i srcu je toplo ispod vašeg smeta;
žubori pod njim kao pod ledom reka
i kao ona na mrazu toplo diše.
Sve što ste kada pomilovali rukom
i zasuli srebrom svoga mlina
i sada je moja lepota i svojina.
Vi gologlavi ste trnju oreol dali,
podarili tamnim stvarima svetlu senku,
blago puteva srebrom okovali,
u trag volovski utisli komad opala,
u zvuk praporaca stvorili viku vrana
i urlik kurjaka u dečju uspavanku,
u plavo svitanje na smetu mesečini.
Zavičaj u vašim svetlim koricama
čini se bajka u zimsku noć pričana.*

*Zime djetinjstva, vi košnice bele
sa saćem po starim dupljama u šumi,
još pamtim miris ledenoga cveće,*

*na prozorima jutarnjim koje cveta,
i maka mesečine sećam se modrog
što nicao je u suton povrh smeta;
još pamtim miris snežnih jorgovana
što zasušu cvetom daleku planinu;
još pamtim poljanu pod belinom sase
i jutra kada se mirisom ogłase
jagorčevine skrivene pod snegovima;
još kao tuga me za srce uhvati
dah nagorski februarske paprati;
u košnjicama i mojim je saće
još belo i sa odsajjima zlatnim.*

*Zimo djetinjstva, ti zeleni sviče
sa mesecom mesto srca u grudima,
iz poljubaca mraza i magle niče,
iz čežnje oblaka za brezinom granom,
iz zagrljaja reka i severaca,
iz krika ždrala što se u naručje
daljine s ljudskim zaboravom baca, —
i zato si zbunjena bela pahuljica,
u srebro ti se zato suza pretvara,
u grudima ti zato mesec kuca,
na zemlju si zato pala Kumova Slama
i zato si nežna duga sedmobojka.
Zimo djetinjstva, snova brza trojko,
ti zato naglo, kao po saoniku,
prohija i nestade te u maglama.*

*Zimo, najstarija od sviju vračara,
što živiš ukraj drevnoga ognjišta
zasutog modrim puhorom mesečine,
još čujem kako kroz svanuće čarša
žeravicu snežnu noću utišalu:
koliko biljurnog ledenoga žara,
toliko snova što ni proleće rano
ne ume na klube da smota i razmrši,
toliko zvezda na dnu hladnoga vira,
toliko talira u bezdanu bunara.
Koliko s ognjišta tvogega varnica
toliko vatre skrivale pesnika prsi,
toliko krila rajske ptice duge,
toliko širokog praiskanskog mira.
Ti i sad, kad prođem kroz bela prostranstva
pratihlu žeravicu moga srca čarša
i mamiš iz nje varnice i zvezde
i budiš gugutku, pevačicu tuge.*

*Zimo djetinjstva, čudotvorko što spavaš
u račvama granatih oblčina,
što o lancu vodiš čopore vukova
i igraš se sa medvedima belim
ko tiho da su stado jaganjaca,
u istom što se ogłasiš trenutku
urlikom pasa i cvrkutom senica,
što s neba istu svetlu manu bacaš
za zveri i za srce pesnikovo,
u kavezima što jednim istim držiš
i gnezda gavrana i golubarnike,
što jednom rukom vodiš brod tišine,
a drugom sanke s ogrozdom praporaca,
što gajiš ledeno na mesečini cveće, —
pretvori opet suton u praznik snova,
pahuljice neka me zaveju njine,
užeži pod strehom ledenice sveće,
a prozor stvori u krila labudova.*